

شورای سیاست‌گذاری حوزه‌های علمیه خواهران

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران

معاونت پژوهش

عنوان:

نقش مصلحت در استنباط احکام ثانویه

استاد راهنما

حجت‌الاسلام والمسلمین رضا سالاری باجگانی

نگارنده

فهیمة نوائی فر

سال تدوین

۱۴۰۳

رسالة محمد

علمیه خواجه

تحمیدیه

سپاس و ستایش خدای جل و جلاله را که آثار قدرت او بر چهره روز روشن، تابان است و
انوار حکمت او در دل شب تار، درفشان.

آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمری و فرصتی عطا
فرمود تا بدان، بنده ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

تقدیر و تشکر

به مصداق «من لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق»

با تشکر و سپاس بیکران از مساعدت‌های استاد فاضل و ارجمند حجت‌الاسلام سالاری باجگانی و همچنین مدیر و معاون پژوهشی مرکز تخصصی حوزوی ریحانه الرسول علیها السلام که از راهنمایی‌های ایشان، بهره‌های زیادی برده‌ام؛ و همچنین قدردان همه‌ی کسانی که به‌نوعی مرا در به پایان رساندن این امر یاری رساندند.

تقدیم

این پایان‌نامه را در کمال افتخار تقدیم می‌کنم به: محضر آقاخانم، شمس الشموس، شاه خراسان، سلطان ایران، ثامن الحجج، علی بن موسی الرضا المرتضی.

تقدیم به پدر و مادر ارزشمند و عزیزم که وجودم جز هدیه وجودشان نیست

تقدیم به همسر مهربانم که مسیح‌وار با صبرش در تمامی لحظات رفیق راه بود.

و تقدیم به گل‌های نازم که کودکی گمشده‌ام را در چهره معصومشان پیدا کردم.

- (۷۲) _____ تهذيب الاحكام، ج ۴، تهران: دارالكتب الاسلاميه، ۱۳۶۵ ش
- (۷۳) _____ العده فى اصول الفقه، ج ۲، قم: علاقبندیان، ۱۴۱۷ ق
- (۷۴) عبه جى، محمد اسعد، سلم الوصول الى الاصول، شارح: محمد على ادلبى، دمشق: مكتبه
الدار الفلاح، بى تا
- (۷۵) غزالى، ابو حامد محمد بن محمد بن محمد، المستصفى من علم الاصول، ج ۱، بيروت:
دار احياء التراث العربى، بى تا
- (۷۶) فيومى، احمد بن محمد، المصباح المنير فى غريب الشرح الكبير، ج ۲، قاهره: مطبعه محمد
على، ۱۳۴۷
- (۷۷) فيض، عليرضا، مبادئ فقه و اصول، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۴،
- (۷۸) قرافى، احمد بن ادریس، الذخيره، ج ۳، چاپ اول بيروت: دار الغرب الاسلامى، ۱۹۹۴.
- (۷۹) قلعه جى، محمد رواس، موسوعه فقه عبدالله بن عمر، كويت: مكتبه الفلاح، بى تا
- (۸۰) محقق قمى، ميرزا، قوانين الاصول، ج ۲، قم: حاج ابراهيم، ۱۳۰۳ ق
- (۸۱) كلينى، محمد بن يعقوب، الكافى، محقق، مصحح، غفارى، على اكبر آخوندى، ج ۲، چاپ
چهارم، تهران، دارالكتب الاسلاميه، ۱۴۰۷ ق.
- (۸۲) مجلسى، محمد باقر، بحار الانوار، ج ۴، چاپ اول، بيروت: دار احيا التراث العربى، بى تا
- (۸۳) _____ بحار الانوار، ج ۷۰، چاپ ۲، بيروت: مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۶ ق
- (۸۴) محمضانى، صبحى رجب، فلسفه قانونگذاری در اسلام، تهران، بى نا، ۱۳۵۸
- (۸۵) مدكور، محمد سلام، المدخل للفقه الاسلامى، مصر: دارالكتب الحديث، ۱۹۹۶ م
- (۸۶) مشكينى اردبيلى، على، اصطلاحات الاصول، چاپ پنجم، قم، نشر الهادى، ۱۳۷۱ ش
- (۸۷) مظفر، محمد رضا، اصول الفقه، ج ۳، قم، طبع انتشارات اسلامى، ۱۴۳۰ ق
- (۸۸) مكارم شيرازى، ناصر، انوار الاصول، ج ۲، قم: مدرسه امام على، ۱۴۲۴ ق
- (۸۹) موسوى (سيد مرتضى)، على بن حسين، جوابات المسائل الرسيه الاولى، قم: دار القرآن
الكريم، بى تا

- (۹۰) _____ رسائل الشریف المرتضی، ج ۲، قم: دارالفکر، ۱۴۰۵ ق
- (۹۱) _____ الانتصار، چاپ الاول، قم: موسسه. النشر الاسلامی، ۱۴۱۵ ق
- (۹۲) موسوی خمینی، روح... مکاسب، ج ۱، قم: اسماعیلیان، بی تا
- (۹۳) _____ انوارالهدایه، ج ۲، قم: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۳ ش
- (۹۴) نائینی، محمدحسین، تنبیه الامه و تنزیه المله، قم: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۸
- (۹۵) _____ فوائد الاصول، ج ۳، قم: مکتبه المصطفوی، بی تا
- (۹۶) نجفی، محمدحسن، جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج ۲، بیروت: دار الحیاء التراث العربی، ۱۳۶۲ ش
- (۹۷) نراقی، مهدی، جامع السعادت، ج ۲، بیروت: الاعلمی، ۱۴۰۹ ق
- (۹۸) النمر، عبدالنعم، الاجتهاد، ج ۲، الهیئه المصریه: العامه للکاتب، ۱۹۸۷ م،
- (۹۹) نقیبی، ابوالقاسم، قیاس مستنبط العله در فقه امامیه و حقوق ایران، آموزه‌های فقهی، بی جا، بی تا، ۱۳۸۹
- (۱۰۰) واقدی، محمد بن عمر بن واقد، المغازی، ج ۳، بیروت: موسسه الاعلمی للمطبوعات، بی تا

مقالات

- (۱۰۱) ادیبی مهر، محمد، «بررسی و تحلیل احکام ثانوی فقهی در قلمرو احکام ثابت و متغیر»، پژوهش های فقهی، سال هفتم، بهار و تابستان ۱۳۹۰، شماره ۴
- (۱۰۲) ایزدهی، سجاد، «ضوابط مصلحت در فقه شیعه»، فصلنامه علمی پژوهشی، سال اول، تابستان ۱۳۹۲، شماره اول،

- ۱۰۳) آروانه، بهزاد، داودی، محمد، «تحلیل و بررسی فطرت در آثار استاد مطهری»، فصلنامه معرفت کلامی، سال دوم، ۱۳۹۰، شماره ۱
- ۱۰۴) باقرزاده مشکی باف، محمدتقی، «عناصر تعیین کننده در حل مسائل مستحدثه ۲»، مجله فقه، تابستان ۱۳۸۴، شماره ۲
- ۱۰۵) تسخیری، محمدعلی، «مصالح مرسله و امکان حجیت آن»، فصلنامه فقه اهل بیت، ۱۳۸۳ ش، شماره ۳۹ و ۴۰
- ۱۰۶) جناتی، محمدابراهیم، «جایگاه استحسان در منابع اجتهاد»، تهران: مجله، کیهان اندیشه، ۱۳۶۹، شماره ۳۰
- ۱۰۷) حسینی شاهرودی، محمد، «نقش مصلحت در احکام فقهی»، نشریه مریبان، پاییز ۱۳۸۹، شماره ۳۷
- ۱۰۸) حق پناه، رضا، «حکم اولی و ثانوی در قرآن، آموزه های فقه مدنی»، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، شماره ۴
- ۱۰۹) خالقی، علی؛ شفیعی محمود «گفتمان مصلحت در فقه سیاسی شیعه و اهل سنت»، سال ۲۱، شماره ۸۱.
- ۱۱۰) صابریان، علیرضا، «مصلحت و جایگاه آن در حکومت اسلامی»، دین و سیاست، سال سوم، زمستان ۱۳۸۵، شماره ۱۰
- ۱۱۱) فاطمی احمدآبادی، احمد، «معنی حکم در اصطلاح فقها: مجله مطالعات اسلامی، ۱۳۵۳، ش ۱۰
- ۱۱۲) قاسمی، علی؛ موسوی بجنوردی، محمد؛ محمد جانی، داود، «بررسی رویکرد کلامی شیعی به جایگاه مصلحت در استنباط احکام شرعی»، فصلنامه علمی پژوهشی آینه معرفت، سال ۱۹، بهار ۹۸، شماره ۵۸
- ۱۱۳) میرزایی محمد، و رضایی، محسن، «ضوابط حاکم بر کاربرد مصلحت دینی در سیاست گذاری های جنایی»، مقاله پژوهشی، پژوهش حقوق کیفری، دوره هشتم، تابستان ۱۳۹۹، شماره ۳۱

۱۱۴) نیکزاد، عباس، «جایگاه مصلحت در بستر قانون‌گذاری حکومت اسلامی»، مطالعات راهبردی زنان، ۱۳۸۵، شماره ۳۳

۱۱۵) وطنی، امیر، «بررسی فقهی اضطرار و ضرورت»، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دفتر ۷۱، تابستان ۸۱

۱۱۶) یزدانی کچوئی، داود؛ شیرازی، محمدرضا، «نقش مصلحت و ضرورت در ترجیح مالکیت نوعی اجتماعی بر مالکیت شخصی»، ماهنامه علمی، جامعه‌شناسی سیاسی ایران، سال پنجم، بهمن ۱۴۰۱، شماره یازدهم

نشریات و فصلنامه

۱۱۷) فقه اهل بیت علیهم السلام، قم، مؤسسه دائره المعارف فقه اسلامی، ۱۳۸۰، شماره ۲۸

۱۱۸) نشریه حوزه، مکتب و مصلحت، آذر و دی ۱۳۶۷، دوره پنجم، شماره ۲۹

۱۱۹) هاشمی شاهرودی، محمود، میراث غیر مسلمانان، فصلنامه فقه اهل بیت، بهار ۱۳۸۱

سایت های اینترنتی

۱۲۰) احمدی، حسین علی، نقش مصلحت نظام در فقه اسلامی، پرتال امام خمینی، کد ۱۴۸۴۱۴، اردیبهشت http://www.imam-khomeini.ir/fa/c78_120472

۱۲۱) پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه www.hawzeh.net

۱۲۲) شریفی خضارتی، امیر، مقاله ضرورت و اضطرار، نقل از روزنامه ماوی قوه قضایه <https://ahlolbait.com/content/3146/>

۱۲۳) مرکز دایره المعارف بزرگ اسلامی cgie.org.ir

۱۲۴) مطالعات فقه اسلامی و مبانی حقوق، سال دهم، پاییز و زمستان ۱۳۹۵ <https://ensani.ir/fa/article/journal/227/>

۱۲۵) مقاله تقدیمی نگارنده به انجمن فقه اسلامی در مسقط عمان، شعبان ۱۴۰۸

۱۲۶) نورمفیدی، مجتبی، پایگاه اطلاع‌رسانی نور مفیدی، جلسه هفدهم
<https://m-noormofidi.com/1399/01/29>

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواجه‌نظر